

OBSAH

1 Sociální lékařství a veřejné zdravotnictví (Jan Holčík)	9
1.1 Potřeba sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví.	9
1.2 Sociální lékařství v soustavě lékařských věd	10
1.3 Pojem „sociální lékařství“ a nástin obecného zaměření oboru	11
1.4 Rámcový obsah veřejného zdravotnictví	13
1.5 Mezinárodní návaznost sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví	14
1.6 Funkce sociálního lékařství.	14
1.7 Sociální lékařství a klinické obory	15
1.8 Výuka sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví	16
1.9 Nezbytnost výzkumu v sociálním lékařství a veřejném zdravotnictví	18
2. Vývoj péče o zdraví a její sociální podmíněnost (Jan Holčík)	19
2.1 Zdraví a nemoci – odedávní průvodci lidstva	19
2.2 Některé sociálně zdravotní problémy a jejich vliv na zdraví lidí	19
2.3 Zvládání nemocí a vztah k nemocným lidem	23
2.4 Vývoj společenského postavení lékařů	24
2.5 Význam etických a právních norem v oblasti péče o zdraví.	25
3 Vývoj a perspektivy sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví (Jan Holčík)	28
3.1 Úvodní poznámky	28
3.2 Vznik sociálního lékařství a jeho další vývoj	29
3.3 Významné okolnosti ovlivňující současné i budoucí poslání sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví	32
3.4 Potřeba dalšího rozvoje sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví	33
3.5 Některé významné osobnosti historie sociálního lékařství a veřejného zdravotnictví	34
4 Zdraví (Jan Holčík)	37
4.1 Zdraví jako stav	37
4.2 Zdraví jako proces	41
4.3 Modely zdraví	43
4.3.1 Biomedicínský model zdraví	43
4.3.2 Ekologicko-sociální model zdraví	43
4.4 Hodnota zdraví	45
4.5 Zdraví jako norma	46
4.6 Laická interpretace zdraví	46
4.6.1 Zdraví jako stav bez nemoci	47
4.6.2 Zdraví jako stav zdatnosti a vitality	47
4.6.3 Zdraví jako bohaté sociální vztahy	47
4.6.4 Zdraví jako činnost	47
4.6.5 Zdraví jako psychosociální pohoda	48

5	Sociální determinanty zdraví (Jan Holčík)	49
5.1	Vymezení determinant zdraví	49
5.2	Sociální determinanty zdraví	50
5.2.1	Sociální gradient	51
5.2.2	Stres	51
5.2.3	Časné období života	51
5.2.4	Sociální izolace	52
5.2.5	Práce	52
5.2.6	Nezaměstnanost	52
5.2.7	Sociální opora	52
5.2.8	Drogová závislost	53
5.2.9	Výživa	53
5.2.10	Doprava	53
5.3	Zdravotní nerovnosti jako důsledek sociálních determinant zdraví	54
5.4	Sociální determinanty zdraví a zdravotní nerovnosti v Evropě	56
6	Evropská zdravotní strategie – program Zdraví 2020 (Jan Holčík)	59
6.1	Cílově orientované zdravotní programy	59
6.2	Východiska evropské zdravotní strategie	60
6.3	Příprava a obsah programu Zdraví pro všechny do roku 2000 (ZPV)	61
6.4	Program Zdraví 21	63
6.5	Vstup do Evropské unie	64
6.6	Evropský program Zdraví 2020	64
6.7	Hodnotová orientace evropské zdravotní politiky	66
6.8	Realizace programu Zdraví 2020 v České republice	67
7	Zdravotní gramotnost (Jan Holčík)	68
7.1	Vznik a obsah zdravotní gramotnosti	68
7.2	Struktura a návaznost zdravotní gramotnosti	69
7.3	Potřeba výzkumu zdravotní gramotnosti a jeho dílčí výsledky	71
7.4	Opatření přispívající k posílení zdravotní gramotnosti	73
7.5	Zdravotní gramotnost pro všechny	74
7.5.1	Rozvoj zdravotní gramotnosti u dětí	75
7.5.2	Zdravotní gramotnost pedagogů	76
7.5.3	Zdravotní gramotnost veřejných činitelů	76
7.5.4	Zdravotní gramotnost zdravotnických pracovníků	77
8	Potřeba nové všeobecné zdravotní aktivity (Jan Holčík)	80
9	Světová zdravotnická organizace, vznik, struktura a činnost (Jan Holčík)	89
9.1	Počátky mezinárodní zdravotnické spolupráce	89
9.2	Založení WHO a její první kroky	90
9.3	Struktura a zaměření WHO	93
9.4	Zaměření a metody práce WHO	94
10	Primární péče jako základ zdravotnictví (Rudolf Červený)	96
10.1	Definice a cíle oboru všeobecné praktické lékařství	96
10.2	Vymezení činnosti oboru všeobecné praktické lékařství	97
10.3	Ideál a současnost všeobecného praktického lékařství	98
10.3.1	Výuka praktického lékařství na LF v Plzni	98
10.3.2	Specializační vzdělávání v oboru všeobecného praktického lékařství	99
10.4	Odborné a profesní řízení oboru	100
10.5	Kvalifikace všeobecného praktického lékaře	101
10.6	Zařazení primární péče do zdravotních systémů	104
10.7	Typy praxí v primární péči	108

10.8	Kompetence všeobecných praktických lékařů v ČR	108
10.9	Diagnostika v ordinaci VPL	112
10.10	Činnosti zdravotní péče v ordinaci praktického lékaře	112
10.10.1	Preventivní péče	113
10.10.2	Pracovně lékařská péče (PLP)	115
10.10.3	Dispenzarizace	115
10.10.4	Hodnocení primární péče dle WHO – Světové zdravotnické organizace	116
10.11	Úkoly k posílení role oboru VPL do budoucnosti	118
11.	Vybrané kapitoly ze zdravotnického práva (Jaroslava Nováková)	121
11.1	Práva a povinnosti pacientů	121
11.1.1	Práva pacientů	121
11.1.2	Povinnosti pacientů	125
11.2	Přijetí pacienta do péče a informace o zdravotním stavu a navržených zdravotních službách	126
11.3	Informovaný souhlas	127
11.4	Hospitalizace pacienta bez souhlasu	128
11.5	Poskytování zdravotní péče nezletilým pacientům a osobám s omezenou svéprávností	129
11.6	Odmítnutí přijetí pacienta do péče a ukončení péče	130
11.7	Odpovědnost zdravotnických pracovníků	131
11.7.1	Občanskoprávní odpovědnost	131
11.7.2	Trestněprávní odpovědnost zdravotnických pracovníků	134
11.8	Zdravotnická dokumentace a právo do ní nahlížet	135
12	Vybraná problematika zdravotní a sociální péče	140
12.1	Systémy financování zdravotní péče (Libuše Čeledová)	140
12.2	Dlouhodobá zdravotní a sociální péče (Libuše Čeledová)	145
12.3	Komunikace se seniorským pacientem (Libuše Čeledová)	151
12.4	Eutanazie (Petra Buňatová)	157
12.5	Národní zdravotnický informační systém (NZIS) (Květuše Zikmundová)	161
12.6	Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů (MKN) (Květuše Zikmundová)	162
12.7	Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (Libuše Čeledová)	165
12.8	Koordinovaná rehabilitace (Libuše Čeledová)	169
12.9	Lázeňská léčebně rehabilitační péče (Jaroslav Kotrba)	174
13	Vybrané kapitoly z dějin medicíny (Rostislav Čevela)	177
13.1	Historie medicíny od renesance do 21. století	177
13.2	Epidemie a umírání	181
13.3	Medicína a stát	184
13.4	Současnost a budoucnost medicíny	192
14	Přílohy (Jan Holčík)	195
14.1	Příloha 1 Ottawská charta	197
14.2	Příloha 2 Lublaňská charta o reformě zdravotní péče	201